

УДК 378.1:37.018.43(477)

DOI: 10.31499/2307-4914.2(32).2025.345799

ВИКЛИКИ СУЧАСНОСТІ В ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Інна Андрушко, доктор медичних наук, професор кафедри внутрішньої медицини №1, Вінницький національний медичний університет ім. М. І. Пирогова.

ORCID: 0000-0003-1757-3414

E-mail: iandrushko73@gmail.com

Інесса Візнюк, доктор психологічних наук, професор, професор кафедри психології та соціальної роботи, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського.

ORCID: 0000-0001-6538-7742

E-mail: innavisnyuk@gmail.com

Ольга Дзекан, кандидат медичних наук, доцент кафедри внутрішньої медицини №1, Вінницький національний медичний університет ім. М. І. Пирогова.

ORCID: olga.dzekan@gmail.com

E-mail: 0000-0002-5296-7075

Анна Долинна, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри всесвітньої історії, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського.

ORCID: 0000-0002-0559-1087

E-mail: anna_polishchukpas@ukr.net

У статті висвітлено сучасні виклики системи вищої освіти України в умовах війни, цифровізації та суспільних трансформацій. Проаналізовано проблеми дистанційного навчання, забезпечення академічної доброчесності, психологічного благополуччя учасників освітнього процесу та відповідності європейським стандартам. Підкреслено необхідність модернізації управління, розвитку цифрових компетентностей і інтеграції європейських практик для посилення стійкості та конкурентоспроможності закладів вищої освіти. Забезпечення якості, оновлення освітніх програм і розвиток системи психологічної підтримки визначено як ключові умови успішного функціонування університетів.

Ключові слова: вища освіта України; освітній процес; дистанційне навчання; цифровізація освіти; академічна доброчесність; трансформація освіти; європейський стандарт; рейтингування викладачів.

CHALLENGES OF MODERNITY IN THE ORGANIZATION OF THE EDUCATIONAL PROCESS IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS OF UKRAINE

Inna Andrushko, Doctor of Medical Sciences, Professor Department of Internal medicine №1, National Pirogov Memorial Medical University.

ORCID: 0000-0003-1757-3414

E-mail: iandrushko73@gmail.com

Inessa Vizniuk, Doctor of Psychological Sciences, Professor, Professor at the Department of

Psychology and Social Work, Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University.

ORCID: 0000-0001-6538-7742

E-mail: innavisnyuk@gmail.com

Olga Dzekan, Candidate of Medical Sciences, Associate Professor Department of Internal medicine №1, National Pirogov Memorial Medical University.

ORCID: olga.dzekan@gmail.com

E-mail: 0000-0002-5296-7075

Anna Dolynna, Candidate of Historical Sciences, Associate Professor, Associate Professor at the Department of World History, Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University.

ORCID: 0000-0002-0559-1087

E-mail: anna_polishchukpas@ukr.net

The article analyzes the key challenges of Ukraine's higher education system under the conditions of war, digitalization, and global transformations. It examines the impact of martial law, instability, and technological change on the organization of the educational process, the psychological state of participants, and the quality of educational services. It is emphasized that universities must operate under constant risks, adapting learning to distance formats, ensuring academic integrity, and developing competencies required in the modern labor market. Among the main problems identified are the organization of distance and blended learning, unequal access to resources, insufficient digital skills, and difficulties in maintaining motivation. Ensuring academic integrity requires clear regulations, digital monitoring tools, and the formation of a responsible academic culture. The psychological dimension is crucial: constant stress caused by war and uncertainty negatively affects students and teachers, making support services, crisis counseling, and burnout prevention programs essential.

Significant attention is devoted to updating educational programs oriented toward the development of critical thinking, digital literacy, communication, creativity, and the ability to act under uncertainty. The integration of interdisciplinary courses and practice-oriented approaches is highlighted as vital for graduate competitiveness. Systemic barriers include insufficient funding, limited autonomy of universities, inefficient resource management, low motivation of academic staff, bureaucratic procedures, and corruption issues. The article also considers the optimization of the higher education network, stressing that consolidation or reduction should be based on educational quality, research potential, and alignment with labor market needs. The role of the National Agency for Higher Education Quality Assurance is emphasized in conducting external evaluations, fostering a culture of quality, and integrating European standards.

In conclusion, ensuring quality, modernizing programs, increasing autonomy, and developing psychological support are identified as key conditions for the successful functioning of universities. The combination of innovative thinking, strategic planning, and international cooperation can provide resilience, competitiveness, and compliance with European standards for Ukraine's higher education system.

Keywords: higher education in Ukraine; educational process; distance learning; digitisation of education; academic integrity; transformation of education; European standard; teacher ranking.

Сучасні реалії, зумовлені освітніми трансформаціями, воєнним станом, стрімким розвитком цифрових технологій та змінами на ринку праці, ставлять перед системою вищої освіти України нові виклики. Заклади вищої освіти (ЗВО) змушені оперативно адаптувати освітній процес до умов дистанційного навчання, забезпечувати академічну доброчесність, підтримувати психоемоційний стан учасників освітнього процесу та оновлювати зміст освітніх програм відповідно до актуальних потреб суспільства. В

цьому контексті дослідження проблем і перспектив організації освітнього процесу в ЗВО України є надзвичайно важливим для забезпечення якості освіти, її доступності та конкур

Актуальним напрямом у забезпеченні якості вищої освіти є реалізація положень Римського комюніке (2020), що підкреслює провідну роль університетів у досягненні Цілей сталого розвитку ООН. Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти ініціювало діалог між основними стейкхолдерами щодо інтеграції принципів сталого розвитку у внутрішні та зовнішні механізми забезпечення якості. Проблеми, з якими стикаються учасники освітнього процесу (органи влади, роботодавці, ЗВО, Національне агентство) тісно пов'язані з актуальними завданнями вдосконалення системи забезпечення якості вищої освіти. Згідно із Законом України «Про вищу освіту», якість освіти визначається як відповідність умов і результатів навчання законодавчим, професійним та міжнародним стандартам, а також потребам суспільства, що охоплює широкий спектр процесів і напряму пов'язане з повноваженнями Національного агентства [1–4].

2022 рік став серйозним випробуванням для системи вищої освіти через повномасштабне вторгнення рф. Було зруйновано інфраструктуру, викладачі й студенти змушені були евакуюватися, а багато ЗВО – релокувалися та відновили роботу в нових умовах. Напередодні вторгнення Кабінет Міністрів України затвердив Стратегію розвитку вищої освіти на 2022–2032 роки, яка визначила ключові проблеми та шляхи їх подолання. Однак подальші події суттєво змінили контекст реалізації цієї стратегії, що вимагає її перегляду та адаптації до нових реалій і забезпечення конкурентоспроможності на міжнародному рівні.

Українська система вищої освіти перебуває у процесі активної модернізації під впливом європейських інтеграційних вимог: дослідження N. Lazarenko та I. Vizniuk акцентують на необхідності педагогічної підготовки сучасних фахівців і моніторингу професійної якості вчителів відповідно до європейських стандартів; праця А. Бутенка демонструє часткову відповідність законодавства України принципам ESG-2015, вказуючи на потребу поглибленої імплементації; а доповідь O. Dzekan, S. Dolynnyi, O. Fomin, N. Fomina, N. Ordatii узагальнює сучасний стан якості медичної освіти, підкреслюючи значення автономії закладів, цифровізації та психологічної підтримки студентів для стійкого розвитку університетів [1–4].

Незважаючи на започатковані реформи та стратегічні документи, система вищої освіти України досі стикається з низкою невирішених питань. Зокрема, потребують уточнення механізми інтеграції сталого розвитку, адаптації до воєнних умов та забезпечення академічної доброчесності в нових форматах навчання.

Мета статті – визначити, систематизувати та проаналізувати основні виклики, що постають перед організацією освітнього процесу в закладах вищої освіти України за умов сучасних соціально-економічних, політичних та технологічних трансформацій, а також окреслити можливі напрями їх подолання з метою забезпечення якості, доступності та стійкості вищої освіти. Завдання дослідження полягають у визначенні, систематизації та аналізі основних викликів організації освітнього процесу в закладах вищої освіти України та окресленні можливих напрямів їх подолання для забезпечення якості, доступності й стійкості вищої освіти.

Визначені у Стратегії проблеми є критично важливими для розуміння системних

бар'єрів, що стримують розвиток вищої освіти в Україні. Недостатнє фінансування, неефективне управління ресурсами та обмежена автономія ЗВО знижують їхню здатність оперативно реагувати на виклики та впроваджувати інновації. Брак відкритості та слабка протидія корупції підривають довіру до освітньої системи, а відсутність об'єктивного оцінювання результатів навчання ставить під сумнів якість підготовки фахівців (табл. 1).

Низька доступність освіти, зумовлена невідповідністю європейським стандартам, поганим станом інфраструктури та недостатньою підтримкою вразливих категорій здобувачів, створює нерівні умови для навчання. Євроінтеграційні прагнення залишаються декларативними без реальної готовності до гармонізації структур, міжнародної кооперації та створення сприятливого середовища для іноземних студентів. Імітація студентоцентризму, низька мотивація працівників ЗВО через неконкурентну оплату праці та відсутність лідерського бачення в управлінні освітою дорослих – усе це знижує привабливість українських університетів як для здобувачів, так і для партнерів.

В сучасних умовах система вищої освіти України стикається з низкою складних викликів, що потребують оперативного реагування та стратегічного переосмислення освітніх підходів. Воєнний стан, цифровізація, зміни у соціально-економічному середовищі та глобальні освітні тенденції вимагають від закладів вищої освіти гнучкості, інноваційності та стійкості. Забезпечення якості освітнього процесу, академічної доброчесності, психологічної підтримки учасників освітнього середовища та відповідності змісту освіти актуальним потребам суспільства є ключовими завданнями сьогодення. Подолання цих викликів можливе лише за умови системного підходу, міжінституційної співпраці та активного впровадження сучасних освітніх технологій [1, 3].

Таблиця 1

Основні виклики для системи вищої освіти України в умовах сучасних трансформацій

<i>Виклики</i>	<i>Характеристика</i>
1	2
Адаптація до умов воєнного стану	Забезпечення безперервності освітнього процесу в умовах безпеки, евакуації, релокації закладів та психологічного навантаження на учасників освітнього процесу
Цифровізація та дистанційне навчання	Необхідність впровадження сучасних цифрових платформ, підвищення цифрової грамотності викладачів і студентів, а також забезпечення технічної доступності для всіх учасників
Забезпечення академічної доброчесності	Протидія плагіату, фальсифікації результатів навчання та формування культури відповідального академічного середовища
Оновлення змісту освіти відповідно до потреб ринку праці	Перехід до компетентнісного підходу, інтеграція практико-орієнтованих компонентів та розвиток soft skills
Інтернаціоналізація освіти	Підвищення конкурентоспроможності українських ЗВО на міжнародному рівні, участь у глобальних освітніх програмах, академічна мобільність
Фінансова нестабільність та ресурсні обмеження	Скорочення державного фінансування, потреба в альтернативних джерелах підтримки, збереження кадрового потенціалу
Психологічна підтримка студентів і викладачів	Зростання рівня стресу, емоційного вигорання та потреба в системній психологічній допомозі

Всі окреслені проблеми вищої освіти не лише зберегли свою актуальність, а й значно загострилися в умовах нових викликів, спричинених повномасштабною війною. Результати спільного опитування Державної служби якості освіти та Національного агентства свідчать про суттєві зміни на освітньому ринку, зокрема про здатність закладів вищої освіти адаптуватися до нових умов, використовуючи досвід дистанційного та змішаного навчання, набутого під час пандемії COVID-19 [2, 3].

Результати опитування в межах проєкту «Університети в облозі» демонструють складну та неоднозначну картину змін якості освітніх послуг після початку повномасштабної війни. Майже половина респондентів (48,5%) вважає, що якість освіти погіршилася тією чи іншою мірою, що співвідноситься з часткою тих, хто не помітив змін (47,45%), і засвідчує високий рівень напруженості та нерівномірності впливу воєнних обставин на освітній процес у різних регіонах і закладах. Попри загальну стабільність оцінки якості освіти, яку підтвердили 73,9% респондентів, частина учасників анкетування (13,11%) вказала на її погіршення, особливо в регіонах, що зазнали найбільшого впливу бойових дій, що свідчить про нерівномірність доступу до якісної освіти та необхідність системного перегляду підходів до забезпечення якості в умовах воєнного стану, з урахуванням безпекової ситуації, регіональних особливостей та потреб здобувачів [2, 3].

Попри надзвичайно складні умови, українські заклади вищої освіти, Національне агентство та інші стейкхолдери змогли не лише зберегти напрацьовані механізми забезпечення якості, а й адаптувати їх до нових реалій. Така діяльність відповідає Цілі 4 сталого розвитку ООН – забезпеченню всеохоплюючої, справедливої та якісної освіти. Особливо важливою є здатність Національного агентства оперативно реагувати на виклики, зберігаючи гнучкість процедур зовнішнього забезпечення якості та посилюючи комунікаційну підтримку закладів освіти.

В сучасних умовах війни та масового переходу до дистанційного формату навчання найбільш вразливим виявився первинний рівень забезпечення якості – внутрішні системи, які функціонують у закладах вищої освіти. Саме ці системи покликані оперативно реагувати на зміни освітнього середовища, адаптувати методики викладання, оцінювання та моніторингу результатів навчання. Проте, як показує практика, більшість ЗВО продовжують використовувати традиційні підходи, які не враховують специфіку синхронного та асинхронного навчання, що створює ризики для об'єктивного вимірювання сформованості компетентностей, знижує ефективність освітнього процесу та ускладнює забезпечення академічної доброчесності. Відсутність гнучких, оновлених процедур внутрішнього забезпечення якості в умовах віддаленого навчання свідчить про потребу в системному перегляді підходів, підвищенні управлінської спроможності ЗВО та впровадженні інноваційних інструментів оцінювання [1, 4].

В умовах реалізація внутрішньої системи забезпечення якості в закладах вищої освіти стикається з комплексом проблем, що мають як структурний, так і соціально-психологічний характер. Відсутність гнучкості у підходах до освітнього процесу, збереження традиційних форм контролю та оцінювання в умовах дистанційного навчання свідчать про недостатню адаптивність системи до нових викликів. Організаційна відірваність учасників освітнього процесу від інституції ускладнює моніторинг якості, а дефіцит сучасної педагогічної підготовки науково-педагогічних

працівників обмежує потенціал оновлення освітніх програм. Додатково, фізичне та психічне здоров'я викладачів і студентів перебуває під загрозою через безпекові ризики та стресові чинники, що негативно впливає на якість освітнього середовища [2, 4].

Адміністрації ЗВО змушені фокусуватися на питаннях виживання та безпеки, що відсуває проблеми якості на другий план. Зміни на ринку праці, втрата популярності окремих спеціальностей і дефіцит унікальних фахівців ставлять під сумнів відповідність освітніх програм реальним потребам економіки. Втрата лабораторного обладнання, застарілість методичних матеріалів та перебої з електроенергією й зв'язком додатково ускладнюють забезпечення якісного освітнього процесу. Таким чином, внутрішня система забезпечення якості потребує негайного переосмислення, модернізації та підтримки, з урахуванням актуальних викликів і цілей сталого розвитку ООН, зокрема Цілей 3, 4, 7 та 8 [1, 3].

Попри зовнішні виклики, зумовлені війною та кризовими обставинами, внутрішні проблеми закладів вищої освіти залишаються не менш актуальними, особливо ті, що стосуються організаційної культури та ціннісних орієнтирів. Закритість інформаційної політики, формальний характер взаємодії між учасниками освітнього процесу та механічне перенесення освітніх практик без критичного аналізу свідчать про низький рівень відкритості та інституційної зрілості. Водночас, автономія закладів, яка могла б стати інструментом розвитку внутрішньої системи якості, часто не використовується повною мірою через очікування централізованого регулювання [2, 3].

Станом на 1 січня 2025 року в Україні зареєстровано 722 заклади вищої освіти, з яких 432 – державної форми власності, 47 – комунальної, і 243 – приватної, що свідчить про незначне скорочення загальної кількості ЗВО порівняно з 2023 роком (736 закладів), що може бути наслідком оптимізаційних процесів, викликаних воєнним станом, демографічними змінами та реформами у сфері освіти. Державний сектор залишається домінуючим, що підтверджує провідну роль держави у забезпеченні доступу до вищої освіти. Водночас частка приватних закладів зберігається на стабільному рівні, що свідчить про сталий інтерес до альтернативних освітніх моделей (рис. 1).

Такий розподіл форм власності вимагає диференційованого підходу до забезпечення якості, враховуючи різні управлінські моделі, фінансові можливості та академічні традиції. У контексті зовнішнього забезпечення якості важливо забезпечити єдині стандарти оцінювання, незалежно від форми власності, а також сприяти прозорості, підзвітності та академічній доброчесності в усіх типах закладів.

Несистемна робота з кадровим резервом, низька мотивація викладачів до вдосконалення у сфері якості та слабка інтеграція експертного потенціалу Національного агентства – усе це ускладнює формування ефективної внутрішньої системи забезпечення якості. Вирішення цих проблем можливе лише за умови активного використання управлінської автономії, систематизації внутрішніх процесів та посилення консультативної підтримки з боку Національного агентства, зокрема через навчальні заходи, індивідуальні консультації та залучення експертів до практичної роботи в ЗВО [1, 3].

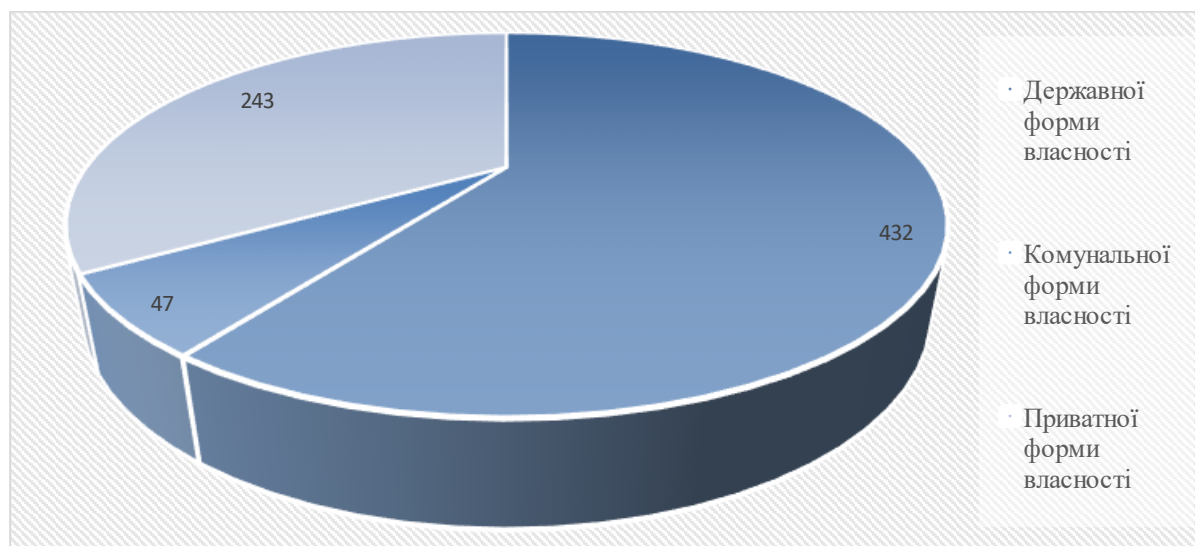

Рис. 1. Розподіл закладів вищої освіти в Україні за формами власності станом на 2025 рік

Саме тому, забезпечення якості вищої освіти потребує не лише формального закріплення процедур у локальній нормативній документації, а й їх реального впровадження в освітню практику. Хоча більшість закладів вищої освіти вже мають власні документи, що регламентують внутрішню систему забезпечення якості, ці положення часто залишаються загальними, декларативними та не адаптованими до конкретних потреб і контексту закладу. Відсутність чіткої кореляції між нормативною базою та практичним досвідом призводить до формалізації процесів, зокрема моніторингу та перегляду освітніх програм, які нерідко здійснюються за шаблоном, без урахування реальних результатів та специфіки освітнього середовища [2, 3].

Аналогічна ситуація спостерігається у сфері щорічного оцінювання здобувачів освіти та рейтингування викладачів. Попри активне впровадження цих практик, що відповідають законодавчим вимогам, часто відсутній механізм зворотного зв'язку – результати опитувань не аналізуються належним чином і не стають основою для прийняття управлінських рішень. Такий підхід, орієнтований на «опитування задля опитування», нівелює потенціал оцінювання як інструменту покращення якості освіти. Отже, актуальним є не лише чітке визначення процедур, а й їх осмислене застосування, що передбачає системну роботу з даними, адаптацію до локального контексту та реальне використання результатів для вдосконалення освітньої діяльності [3, 4].

Результати моніторингу Державної служби якості освіти та Національного агентства свідчать про наявність системних проблем у реалізації механізмів забезпечення якості навчання та викладання в закладах вищої освіти. Хоча більшість респондентів (65,53%) підтверджують проведення опитувань, майже чверть з них (23,1%) вказують на формальний характер цих процедур, а понад 11% – на їх повну відсутність, що свідчить про те, що в окремих ЗВО внутрішні системи якості не відповідають навіть базовим вимогам, не кажучи вже про реальне вдосконалення освітнього процесу [1, 4].

Опитування могли б стати дієвим інструментом для оновлення підходів до підвищення кваліфікації викладачів, впровадження сучасних методик та адаптації

ресурсного забезпечення до потреб конкретних освітніх програм. Проте без належного аналізу результатів та управлінських рішень ці дані залишаються невикористаними. Додатково, недостатнє використання інформаційних систем та слабка публічність офіційних ресурсів університетів, зокрема щодо освітніх програм, кваліфікацій та ступенів, що ускладнює доступ до актуальної інформації, знижують прозорість та довіру до інституцій. Такі тенденції підкреслюють необхідність не лише технічного вдосконалення, а й зміни управлінської культури в напрямі відкритості, відповідальності та орієнтації на якість [2, 4].

Дотримання академічної доброчесності є ключовим елементом якості вищої освіти та важливою складовою формування довіри до освітніх інституцій. Проте, попри формальну активність закладів вищої освіти у впровадженні політик запобігання академічному плагіату, ці заходи часто мають декларативний характер і не супроводжуються глибинними світоглядними змінами серед учасників освітнього процесу. Відсутність сталих механізмів формування культури доброчесності, недостатня мотивація до дотримання етичних стандартів та обмежене використання інструментів виявлення порушень свідчать про поверхневу реалізацію відповідних ініціатив.

Такі освітні траєкторії суперечать Цілям 16 сталого розвитку ООН, які передбачають створення ефективних, підзвітних та інклюзивних інституцій. Реальне забезпечення академічної доброчесності потребує не лише нормативного регулювання, а й системної просвітницької роботи, підвищення обізнаності, розвитку етичної культури та залучення всіх стейкхолдерів до формування відповідального академічного середовища. У цьому контексті особливо важливою є консультативна та методична підтримка з боку Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, яка має сприяти не лише контролю, а й розвитку внутрішніх механізмів доброчесності в кожному закладі [2, 3].

Внутрішні системи забезпечення якості вищої освіти відіграють ключову роль у формуванні ефективного, прозорого та доброчесного освітнього середовища. Їх успішна реалізація залежить не лише від наявності нормативної бази, а й від реального впровадження процедур, мотивації учасників освітнього процесу, управлінської автономії закладу та здатності адаптуватися до сучасних викликів. У контексті воєнного стану та цифрової трансформації ці системи потребують осучаснення, систематизації та активної підтримки з боку всіх стейкхолдерів, зокрема через консультативну та методичну допомогу Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти [1, 3].

Зовнішня система забезпечення якості вищої освіти відіграє стратегічну роль у формуванні довіри до українських закладів освіти як на національному, так і на міжнародному рівні. Її узгодження з вимогами Європейського освітнього простору є нагальною потребою, що визначена у Національному плані дій на 2022–2023 роки. У сучасних умовах, особливо в період повномасштабної війни, якість освіти залишається пріоритетом для здобувачів – понад 62% респондентів опитування підтвердили важливість її забезпечення навіть у кризових обставинах, що свідчить про високий рівень очікувань та відповідальності, яку мають нести інституції зовнішнього оцінювання. Система зовнішнього забезпечення якості повинна не лише контролювати відповідність освітніх програм стандартам, а й сприяти розвитку культури якості, підтримувати заклади освіти у складних умовах, забезпечувати прозорість, підзвітність та інституційну стійкість. Її

вдосконалення має базуватись на принципах сталого розвитку, зокрема Цілі 4 ООН – забезпечення всеохоплюючої та якісної освіти для всіх, а також враховувати реальні потреби учасників освітнього процесу (рис. 2).

Попри те, що Україна не має найвищого показника кількості закладів вищої освіти на 1 млн населення, ідея скорочення їхньої мережі на перший погляд може здаватися логічною – особливо в умовах демографічного спаду, фінансових обмежень та потреби в оптимізації ресурсів. Проте такий підхід потребує обережності та глибокого аналізу, оскільки кількісні показники самі по собі не є індикатором якості освітніх послуг.

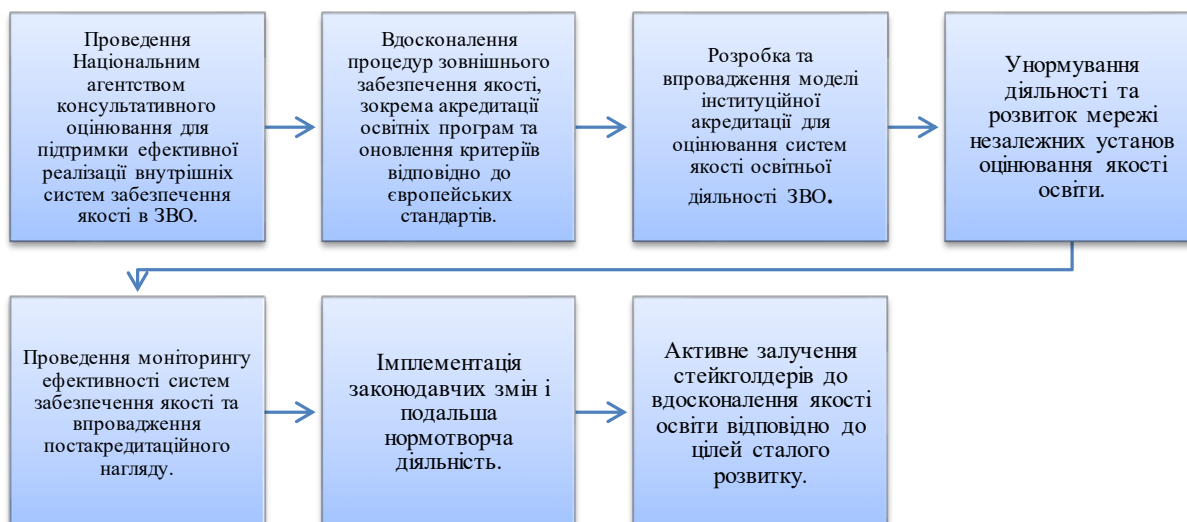

Рис. 2. Пріоритети системи зовнішнього забезпечення якості освітньої діяльності ЗВО та якості вищої освіти

Реєстр суб'єктів освітньої діяльності України, зокрема ЄДЕБО, фіксує формальну наявність закладів, але не дає повного уявлення про їхню ефективність, академічну доброчесність, відповідність освітніх програм ринку праці чи рівень кадрового забезпечення. Частина ЗВО може функціонувати номінально, не забезпечуючи належної якості освіти, тоді як інші, навіть невеликі, демонструють високі стандарти та інноваційні підходи. Тому рішення щодо оптимізації мережі ЗВО має базуватися не лише на статистичних даних, а й на комплексному аналізі якості освітньої діяльності, результатів акредитації, рівня задоволеності здобувачів освіти, а також стратегічних потреб регіонів. Лише такий підхід дозволить зберегти баланс між доступністю, якістю та ефективністю системи вищої освіти [1, 4].

Аналіз стану якості вищої освіти в Україні свідчить про стійкість та адаптивність освітньої системи навіть в умовах повномасштабної війни. Незважаючи на надзвичайні виклики (руйнування інфраструктури, переміщення здобувачів і викладачів, загрози безпеці) процеси забезпечення якості не були зупинені. Навпаки, спостерігається активізація зусиль, спрямованих на відповідність вимогам Європейського простору вищої освіти, що підтверджується результативною нормотворчою діяльністю та реалізацією акредитаційних процедур.

Статистичні показники щодо кількості закладів (722), освітніх програм (понад 15 000), науково-педагогічних працівників (близько 130 000) і здобувачів освіти (понад

1,3 млн осіб) залишаються стабільними, що дозволяє не лише зберігати освітню мережу, а й виявляти проблемні зони якості. Важливо, що до процесів забезпечення якості дедалі активніше долучаються всі стейкхолдери, зокрема від державних органів до студентського самоврядування та роботодавців, що свідчить про поступове формування культури якості, заснованої на партнерстві, прозорості та спільній відповідальності.

Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти продовжує виконувати свої функції, посилюючи консультативну та комунікаційну роль, проводячи акредитаційні експертизи, інформаційні заходи та міжнародну співпрацю. Відновлення процедур забезпечення якості вже у перші тижні війни демонструє здатність системи до швидкої адаптації, використання досвіду дистанційного та змішаного навчання, а також ефективного управління освітнім процесом у кризових умовах. В складних умовах воєнного стану реалізація зовнішнього забезпечення якості вищої освіти залишається одним із ключових завдань Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти. Ефективне виконання цієї функції потребує досягнення низки стратегічних цілей, зокрема проведення консультативного оцінювання для підтримки внутрішніх систем якості в ЗВО, вдосконалення акредитаційних процедур відповідно до європейських стандартів, розробки моделі інституційної акредитації та унормування діяльності незалежних установ оцінювання. Такі напрями є критично важливими для забезпечення відповідності української системи вищої освіти міжнародним вимогам, підвищення її прозорості, довіри та стійкості в умовах кризи.

Перспективи подальших розвідок у дослідженні якості вищої освіти України полягають у поглибленому аналізі ефективності імплементації стандартів ESG-2015 у практику закладів вищої освіти, розробленні інструментів оцінювання стійкості освітніх програм в умовах соціально-економічних та політичних трансформацій, вивченні впливу цифровізації та інституційної автономії на якість освітнього процесу, а також у дослідженні ролі психологічної підтримки студентів як чинника забезпечення доступності та конкурентоспроможності університетів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Vizniuk I., Dzekan O., Dolynnyi S., Fomin O., Fomina N., Ordatii N. Ukrainian experience of the pedagogical training of medical specialists in the context of European integration processes. *Revista Eduweb*, 2022. Т. 16, №4. С. 65–77.
2. Vizniuk I. M., Lazarenko N. I. Monitoring the Provision of Professional Quality in Teacher Education in the Context of European Integration. *Comparative Professional Pedagogy*. 2023. P. 11–20.
3. Бутенко А. Стан відповідності законодавства України про якість вищої освіти стандартам та рекомендаціям, закріпленим в ESG 2015. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 12. URL: http://lsej.org.ua/12_2022/1.pdf.
4. Доповідь про якість вищої освіти в Україні, її відповідність завданням сталого інноваційного розвитку суспільства у 2022 році / за ред. А. Бутенка, О. Єременко, Н. Стукало. Київ : Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти, 2023. 59 с.

REFERENCES

1. Vizniuk, I., Dzekan, O., Dolynnyi, S., Fomin, O., Fomina, N., Ordatii, N. (2022). Ukrainian experience of the pedagogical training of medical specialists in the context of European integration processes [Ukrainian experience of the pedagogical training of medical specialists in the context of European integration processes]. *Revista Eduweb*, 16(4), 65–77.
2. Vizniuk, I. M., Lazarenko, N. I. (2023). Monitoring the Provision of Professional Quality in Teacher

- Education in the Context of European Integration [Monitoring the Provision of Professional Quality in Teacher Education in the Context of European Integration]. *Porivnialna profesiina pedahohika – Comparative professional pedagogy*, 11–20.
3. Butenko, A. (2022). Stan vidpovidnosti zakonodavstva Ukrainy pro yakist vyshchoi osvity standartam ta rekomendatsiiam, zakriplenym v ESG 2015 [Compliance of Ukrainian higher education legislation with the standards and recommendations set out in ESG 2015]. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal – Legal Scientific Electronic Journal*, (12). URL: http://lsej.org.ua/12_2022/1.pdf [in Ukrainian].
 4. Butenko, A., Yeremenko, O., & Stukalo, N. (Eds.). (2023). Dopovid pro yakist vyshchoi osvity v Ukraini, yii vidpovidnist zavdanniam staloho innovatsiinoho rozvytku suspilstva u 2022 rotsi [Report on the quality of higher education in Ukraine and its compliance with the tasks of sustainable innovative development of society in 2022]. Kyiv: Natsionalne ahentstvo iz zabezpechennia yakosti vyshchoi osvity [in Ukrainian].